

HÖGSTA DOMSTOLENS DOM

Mål nr

meddelad i Stockholm den 24 november 2003

B 1815-03

KLAGANDE

Riksåklagaren

MOTPART

JJ

Offentlig försvarare och ombud: advokaten IM

SAKEN

Bokföringsbrott

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Svea hovrätt, avd. 9, dom den 4 april 2003 i mål B 10069-02

DOMSLUT

Med ändring av punkten 1 i hovrättens domslut fastställer Högsta domstolen tingsrättens domslut.

För försvaret av JJ i Högsta domstolen tillerkänns IM ersättning av allmänna medel med femtusenfyrahundratjugotvå (5.422) kr, avseende arbete. Denna kostnad skall stanna på staten.

YRKANDEN I HÖGSTA DOMSTOLEN M.M.

Riksåklagaren har yrkat att Högsta domstolen dömer JJ för bokföringsbrott.

JJ har bestritt ändring.

Riksåklagaren har i Högsta domstolen justerat andra meningen i gärningspåståendet till följande lydelse: ”Detta har haft till följd att rörelsens förlopp inte i huvudsak har kunnat bedömas med ledning av bokföringen.” Riksåklagaren har vidare förklarat sig inte göra gällande annat än att JJ varit oaktsam.

DOMSKÄL

Såsom domstolarna funnit är det klarlagt att X AB saknade bokföring i den utsträckning och under den tid som åklagaren påstått och att detta medfört att rörelsens förlopp inte i huvudsak har kunnat bedömas med ledning av bokföringen.

Frågan i målet gäller om JJ av oaktsamhet har åsidosatt bolagets bokföringsskyldighet genom att underlåta att utöva tillsyn och kontroll över att bokföringsarbetet utfördes på ett korrekt sätt.

JJ var den person i bolagets styrelse som hade det huvudsakliga ansvaret för de administrativa uppgifterna i bolaget och därmed även för att bokföringen sköttes. För utförandet av det praktiska bokföringsarbetet anlätades en bokföringsbyrå. Den omständigheten att det praktiska bokföringsarbetet upp-

dragits åt en bokföringsbyrå innebär inte att JJ befriats från sin skyldighet att sörja för att bokföringen fullgjordes i överensstämmelse med lag. Såsom administrativt ansvarig har det ålegat honom att fortlöpande övervaka att arbetet sköttes.

Bristfälligheterna i bokföringen bestod i att grundbok och huvudbok inte fördes under en tid av sju månader. JJ har inte gått igenom de handlingar som varje månad upprättades av bokföringsbyrån eller ens förhört sig angående dessa. Om han hade gjort det borde han ha insett att de månatliga resultat- och balansrapporterna inte längre fanns med och därmed också förstått att bokförings skyldigheten åsidosattes.

Av avgörande betydelse för oaktsamhetsbedömningen blir då om det förelegat några sådana särskilda omständigheter som medför att hans underlåtenhet ändå får anses ursäktlig.

JJ har anfört att han själv saknar kunskaper i bokföring, att bokföringsbyrån skött sitt arbete i tjugo år, att han erhöll momsdeklarationer, uppbördsredovisningar och årsbokslut samt att han uppfyllde sitt eget åtagande genom att till byrån löpande lämna verifikationerna i kronologisk ordning. Han har vidare hävdat att han till följd av nu nämnda omständigheter måste ha haft rätt att utgå från att byrån skulle upplysa honom ifall bokföringsarbetet inte kunde utföras på ett riktigt sätt.

De omständigheter JJ åberopat talar i och för sig till hans fördel. Samtidigt bör det emellertid beaktas att bolaget vid denna tid befann sig i allvarliga ekonomiska svårigheter. Som en följd härav kunde bolaget inte betala bokföringsbyråns fakturor. Detta har JJ varit medveten om. I detta läge har det varit av särskild vikt att han förvissat sig om att bokföringen utfördes i full omfattning. Hans underlåtenhet att göra detta kan, trots de omständigheter som förelåg, inte anses ursäktlig

och han måste således anses ha varit oaktsam. Han kan därför inte undgå ansvar för bokföringsbrott. Som tingsrätten anfört kan brottet med hänsyn till den omfattning i vilken bokföringsskyldigheten åsidosatts inte anses som ringa.

Även beträffande påföljden delar Högsta domstolen tingsrättens bedömning.

I avgörandet har deltagit: justitieråden Lars K Beckman, Lennander (referent), Victor, Dahllöf och Calissendorff
Föredragande revisionssekreterare: Gullesjö